

הישיבה המאתי-שלוש של הכנסת השלישית

יום רביעי, ח' טבת תשי"ז (12 דצמבר 1956)
ירושלים, בנין הכנסת, שעה 12.08

המאורע בכפרי המשולש הודעת ראש הממשלה

לתושבי הכפרים ונציגיהם הזועזועות והזועזעות הממשלה על המקרה המחריד.

לפי מסקנת הוועדה שהוגשה כעבור ימים אחדים, שולמו לנפגעים פיצויים בסכום של 1000 עד 5000 ל"י. ברור שאין בכוח שום סכום של כסף לפצות על אבדן חיי אנשים.

לא אחטא בחטא בזיון בית-המשפט ולא אחווה דעה על אשמת החשודים שהועמדו לדין, אבל אני רואה כחובה להביע בשם הממשלה, בשם מפקדת המשטרה ובשמי אני, חרדתינו העמוקה לאפשרות מעשה זועה כזה הפוגע ביסודות הקדושים ביותר של המוסר האנושי השאוב מתורת ישראל.

העם היהודי וכל טובי האנושות התפארו תמיד — ובי צדק — בחוקרת חיי האדם. "לא תרצח" הוא הצו העליון שנמסר לנו מהר סיני, ואין עם בעולם שמחשיב יותר מהעם היהודי יקר חיי האדם, פירוש הדבר חיי כל אדם, בלי הבדל מין, גזע, דת ולאום. אנו למדנו כי אדם נברא בצלם אלוהים, ואין איש יודע מה היה צבע עורו של האדם הראשון, שלא היה שייך לשום אומה מיוחדת, אלא היה רק אדם. ולמען לא להשאיר כל ספק בלב מישהו שאין להבדיל בין אדם לאדם, נאמר בתורתנו: "וכי יגור אתך גר בארצכם לא תנוגו אותו. כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוזר". לא רק חוקה אחת לגר ולאזרח, אלא יש להתייחס לגר הגר בתוכנו באהבה. אין ערביי ישראל גרים, אלא אזרחים שוויוניות מעיקרם, אבל בנוגע לחיי אדם אין הבדל כל שהוא בסטטוס האזרחי של האדם. חיי כל אדם הם קדושים.

שני עקרונות קדושים אלה נפגעו באופן מזועזע במקרה מחריד זה — ואני בטוח שהכנסת כולה תצטרף להרגשה שניסיתי להביע בדברי אלה, ולא ייעשה עוד כן בישראל. האשמים במשפט ודאי יבואו על ענשם. ואני מציין בסיפוק, כי ראשי הכפרים הנפגעים ומשפחותיהם העריכו עמדת הממשלה, חרדתה ופעולתה התכופה בענין זה. אני רוצה גם לציין שבמיזם המערכה נשתמר השקט בכל קצות הארץ, בין בתוך הישוב הקבוע ובין בתוך הישוב הנודד, כלומר, בקרב שבטי הבדווים.

היו"ר י. שפרינצק :

בקשר עם המאורע המזועזע, עליו באה הודעת ראש הממשלה, הגני מביע בשם הכנסת כולה השתתפות בצער המשפחות השכולות, ואני מבקש מאת חברי הכנסת לכבד את זכר החללים בקימה.

(חברי הכנסת קמים לזכר החללים)

היו"ר י. שפרינצק :

הישיבה הבאה — ביום שני בשעה 16.00, הישיבה נעולה.

היו"ר י. שפרינצק :

אני מתכבד לפתוח את הישיבה המאתי-שלוש של הכנסת.

רשות-הדיבור לראש-הממשלה.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עלי למסור לכנסת על מאורע-זועה מחריד שקרה בתוכנו ואשר עיקרו כבר פורסם עלידי הממשלה מיד לאחר המעשה, ואחר-כך ביתר פרטות, כשנתקבל הדין-וחשבון של ועדת החקירה שנתמנה לשם כך מיד לאחר המאורע.

ביום 29 באוקטובר 1956, כשהתגברה פעולת הפיזיאון והתחיל מבצע סיני, הוכרו עוצר בכמה כפרים על הגבול המזרחי, לשם שמירת חיי הכפריים. ביצוע העוצר ושמירתו הוטל על גדוד של משמר הגבול, ותושבי הכפרים שמרו על העוצר שנקבע בין השעות 17.00 בערב עד 06.00 בבוקר. תושבי הכפרים בכללם ציינו להוראות העוצר, בכפרים אחדים שבו כמה תושבים לביתם לתומם לאחר שעות העוצר ונהרגו עליידי כמה מאנשי משמר הגבול. בין הקרבנות היו גברים, נשים וילדים.

מיד כשנודע לי על המאורע המחריד הזה, ביום ה' 1 בנובמבר, מינתי ועדת חקירה בראשותו של השופט המחוזי בנימין זוהר לברר: א) נסיבות המאורעות בכפרים ביום 29 באוקטובר; ב) מידת אחריותם של אנשי משמר הגבול — קצינים, סמלים וטוראים — ואם יש להעמידם לדין; ג) הפיצויים שהממשלה חייבת לשלם למשפחות עקב התנהגותם של משרתי משמר הגבול.

הוועדה שהיתה מורכבת מהיושב-ראש, השופט המחוזי זוהר, ראש עיריית חיפה אבא חושי והעורך-דין אהרן חוטר, ישי, שמעה עדויות מנציגים מוסמכים של כל אחד מהכפרים שסבלו מהתקריות, ממשטרת הגבול ומבאייכות הצבא.

הוועדה ציינה לשבח את שלטונות הצבא שהמציאו לה מיד ללא כל דחייה כל החומר שביקשו למטרת חקירתה. הוועדה גם מרגישה שהצבא נקט מיד לאחר התקריות צעדים יעילים לוודא עובדות היסוד הנוגעות לענין, וזה עור לא מעט לוועדה להעמיד העובדות על אמיתותן, "בעודן טריות", כפי שהוועדה כותבת.

ב' 6 בנובמבר הגישה לי הוועדה הדין-וחשבון שלה, ובאותו יום מסרתי לעתונות הודעה רשמית על המאורע המחריד. לפי מסקנות הוועדה הועמדו למשפט מפקד הגדוד של משמר הגבול וכמה מפקדיו אשר ביצעו פקודה לא חוקית. הדין-וחשבון נמסר, כמוכן, מיד לממשלה והוחלט לשלם מיד כמפרעה לכל משפחה שסבלה סכום של 1000 ל"י. הוטל על ועדת השופט זוהר לקבוע במהירות האפשרית סכום הפיצויים המגיעים לכל משפחה של הנפגעים.

שר המשטרה ביקר מיד לאחר המאורע בכפרים והביע